

➤ Inleiding

“Het leven”, het onze inbegrepen, is het resultaat van de evolutie van “zich gedragende wezens”. In deze lessenreeks bekijken we **ons gedrag vanuit een ecologisch en evolutionair perspectief**.

Terloops zal je zien dat de wetenschappelijke visie vanaf de jaren '70 tot vandaag gaandeweg grondig geëvolueerd is. Vergeet niet dat wij in hoge mate ons huidige milieu zelf inrichten. De culturele impact valt niet te onderschatten. Vandaar dat we het hebben over ‘**gen-cultuur co-evolutie**’ bij de mens.

Omdat we het niet altijd bij het juiste eind hebben wanneer we voortgaan op ons ‘gezond verstand’ en ‘natuurlijk aanvoelen’, is het onontbeerlijk enig **inzicht** te verwerven in **de biologische onderbouw van onze gedragingen**. Dit geldt zeker voor diegenen onder ons die professioneel actief zijn in één of ander segment van de sociale verzorgingssector, van psycholoog over verpleger tot arts, van politieagent tot jurist, zowel mannelijk als vrouwelijk.

Doorheen de lessencyclus zullen **controversiële vragen** zonder schroom als kapstok gebruikt worden, zoals:

- Zijn we nu **mono- of polygaam**? Waarom beweren we monogaam te zijn als we zoveel ‘vreemd gaan’, en ben je zeker dat die vreemden wel ‘vreemd’ zijn en geen goede burens of bekenden?
- Waarom denken **vrouwen** dat ze **geëmancipeerd** zijn, terwijl ze wereldwijd achteruit gesteld worden en waar halen **mannen** het recht vandaan om zich als **macho** te gedragen? Is dat altijd zo geweest bij onze soort of is het ontstaan in historische tijden? En nu we er toch over bezig zijn: hoe zijn **historische tijden** ontstaan?
- Vanwaar die **verschillen tussen man en vrouw**, ook al behoren we tot dezelfde soort en wat met ‘typisch mannelijke agressiviteit’ (hooliganisme, verkrachting, e.d.) en met ‘typisch vrouwelijke asociale trekjes’ zoals ‘eigen kind, schoon kind’ en ‘iemand stiefmoederlijk behandelen’?
- Wat verstaat men nu onder **liefde**, waar komt **empathie** vandaan en vanwaar dan al die **jaloerie** of **ruzie** onder geliefden? Is je echtgenoot je geliefde? En als je een man bent, is je vrouw dan je bediende of een vriendin (naast de anderen)?

- Wat is een **familie** en waarom al die familietwisten? Passen nieuw samengestelde **gezinnen** in het verhaal?
- Hoe moet het met de **inburgering** van andere culturen in Vlaanderen?
- Wat is **altruïsme** of onbaatzuchtigheid en waarom kan het altruïsme van een ouder voor een kind ‘genetisch egoïsme’ genoemd worden?
- Waarom bestaat er zo veel **eenzaamheid** of **angst** als we beweren sociale wezens te zijn?
- We zullen het hebben over **misdaad** en **straf** en zelfs over schuldgevoelens, zonde en **godsdienst(en)** en het verschil met **religie**, met gen-cultuur co-evolutie als perspectief.

➤ Doelpubliek

Deze lessenreeks op universitair niveau is samengesteld voor personen die beroepshalve te maken hebben met ons gedrag in een sociale context. Velen hebben in hun professionele vorming nauwelijks of geen kennis gemaakt met gen-cultuur co-evolutie, de evolutietheorie, evolutionaire psychologie, gedragsecologie of sociobiologie. Daardoor vallen ze terug op hun ‘intuïtieve biologische kennis’ die al te vaak fout zit. De gevolgen van die misvattingen zijn niet vrijblijvend in het kader van de uitoefening van hun beroep. De doelgroep gaat van psychologen en pedagogen, over medisch en verplegend personeel en welzijnswerkers, tot personen in de juridische sector en politionele diensten. Ook mensen in de politiek en de administratie hebben baat bij het volgen van deze lezingen. Verder zijn de lezingen ook een aanrader voor elkeen met persoonlijke interesse in de menselijke natuur.

➤ Thema’s per lesavond

Avond 1 – woe 09.11.2016

Sociaal leven

Hoe is sociaal gedrag ontstaan en geëvolueerd? – Emoties (met angst als uitgewerkt voorbeeld), empathie en een sociaal brein – De lange weg naar taal – Altruïsme als ‘survival of the fittest’ – Sociale netwerken – Variabiliteit in een populatie leidt tot individualiteit – Je keuzes hangen af van anderen (economische beslissingen)

Avond 2 – woe 16.11.2016

Seksuele en natuurlijke selectie

Man/vrouw-verschillen en competitie tussen de geslachten (genderidentiteit) – Waarom maken mannen zoveel zaadcellen (spermacompetitie)? – Wat is schoonheid en waarom ‘maken de kleren de man’? – Vrouwen dirigeren het vrijen en seks voor gunsten – We doen ‘het’ vaak voor de sociale vrede (copulatiedevaluatie en onzekerheid van het vaderschap) – Socio-seksuele activiteiten – Gender-gelijkheid in een nomadische sociale gemeenschap van ons lange bestaan als mens

Avond 3 – woe 23.11.2016

Gen-cultuur co-evolutie

Zit het in onze genen of is het nu het milieu? – Sociale en genetische impact van koken, veeteelt en landbouw – Goede en slechte eetgewoonten (en hoe weten we dat?) – Van wolf naar schoothond en de psychologische impact – Groepsleven is meer dan sociaal gedrag – Culturele prehistorische uitwisselingen zonder oorlogen

Avond 4 – woe 30.11.2016

Kinderen opvoeden en familielevens

Mama versus moeder (met het speningsconflict en het Oedipuscomplex) – Menopauze – Grootmoeder en haar matriarchaat – Eigen kind, schoon kind en andere bloedverwanten – Families en nieuw samengestelde gezinnen: hun voordelen en ongemakken

Avond 5 – woe 07.12.2016

Historische tijden tot vandaag

Rijkdom en armoede – Arrogante mannen, bendevoorming en macht – Reputatie en strategisch denken – Misdaad en straf – Van religie naar godsdienst – Onbekenden en een zoektocht naar vriendschap

Avond 6 – woe 14.12.2016

Invalshoek vanuit de psychoanalyse

De biologische basis van ons gedrag, zoals uiteengezet in de vijf voorgaande lezingen door prof. Mertens, wordt kritisch besproken vanuit de psychoanalyse door prof. Verhaeghe: wat kan een psycholoog daarmee aanvangen en wat hiermee in de verzorgings- en welzijnssector?

Avond 7 – woe 21.12.2016

Afsluitende discussie van de cursisten met het panel

Panelleden: prof. Johan Mertens (biologie) en prof. Paul Verhaeghe (psychoanalyse).

➤ De lesgevers

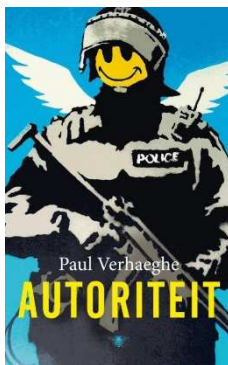
Prof. em. dr. Johan Mertens doceerde jarenlang Sociobiologie, Gedragsecologie en Ecologie aan de UGent, vnl. aan studenten psychologie, pedagogie, sociologie, criminologie en moraalwetenschappen, alsook aan wetenschappers zoals biologen, geologen en geografen.

Naast publicaties in vaktijdschriften schreef hij drie boeken voor een breed publiek over de biologische basis van ons gedrag: "Van zaadcel tot liefde" (2006, Academia Press), "Evolutie naar samenleven" (2011, Academia Press) en "Vrijen, vechten of vluchten" (2016, Acco). De tekst van dit laatste boek is een uitwerking van colleges aan de vermelde studierichtingen en werd geïnspireerd door talrijke discussies met studenten en belangstellenden. Het is tevens het uitgangsmateriaal voor deze lessenreeks.

Prof. dr. Paul Verhaeghe is gewoon hoogleraar aan de UGent (FPPW) bij de vakgroep Psychoanalyse en Raadplegingspsychologie. Hij doceert Klinische Psychodiagnostiek, Psychoanalytische Psychotherapie en Genderstudies en Seksuele Stoornissen. Zijn huidige onderzoek focust op zogenaamde "nieuwe" vormen van psychopathologie.

Hij publiceerde zes boeken, waaronder het in acht talen vertaalde "Liefde in tijden van eenzaamheid" (2014, De Bezige Bij). In dit boek gaat hij op zoek naar wat ons het meest in beweging brengt en verlamt tegelijk: liefde en seksualiteit.

In zijn recentste boek "Autoriteit" (2015, De Bezige Bij) bevraagt Paul Verhaeghe de manier waarop autoriteit functioneert, waarom er tegenwoordig zo weinig waarde aan autoriteit wordt gehecht en wat daarvoor een alternatief kan zijn.

➤ Praktische informatie

Inschrijven kan via het inschrijvingsformulier op onze website. Inschrijven kan enkel voor de volledige cursus.

Het inschrijvingsgeld bedraagt

- € 400 voor private sector (zelfstandigen, vrije beroep, ...)
- € 250 voor overheden, non-profit, scholen, ...
- € 150 voor studenten, gepensioneerden en werkzoekenden

Dit omvat het volgen van de lessen, het gebruik van het auditorium, de pauzes met broodjes en dranken, handouts van de presentaties en een exemplaar van het boek: "Vrijen, vechten of vluchten".

U kan bij de cursus ook een exemplaar bestellen van het boek 'Autoriteit' van Paul Verhaeghe (2015, De Bezige Bij, 16 EUR).

Accreditatie: alle informatie vindt u op de IPVW-website.

FOD Justitie: Voor wie inschrijft maar niet effectief aanwezig is neemt het IGO de eventuele kosten **niét** ten laste. Vervanging door een collega is evenwel toegestaan, die dan met vermelding van naam en functie tekent naast de naam van de vervangen collega.

Betaling gebeurt via overschrijving, binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur met vermelding van de gestructureerde mededeling.

Data en uren: woensdag 9, 16, 23 en 30 november, 7, 14 en 21 december 2016, telkens van 18u30 tot omstreeks 21u30

Locatie: UGent, Blandijnberg 2, 9000 Gent, Aud.B, 1e verd.

Extra korting

Indien 3 of meer medewerkers van een private onderneming zich samen inschrijven voor de cursus wordt een korting van 10% op het totaalbedrag in rekening gebracht (excl. optioneel boek).

Annuleringsvoorwaarden:

De volledige voorwaarden vindt u op de IPVW-website. Annuleren kan enkel schriftelijk en dit tot 5 werkdagen voor de start van de cursus, in welk geval 25% van het inschrijvingsgeld verschuldigd blijft. Bij annulering binnen 5 werkdagen voor de start van de cursus blijft het volledige inschrijvingsbedrag verschuldigd. Een deelnemer kan zich wel kosteloos laten vervangen door een collega indien dit vooraf aan het IPVW wordt meegedeeld.

➤ Contactinformatie

E-mail: ipvw.ices@UGent.be

Tel.: 09 264 44 26 Fax: 09 264 85 90

Meer informatie over deze en andere cursussen vindt u op onze website: www.ipvw-ices.UGent.be

In welke mate mag een evolutionaire verklaring voor menselijk gedrag een invloed hebben op de schuldvraag?

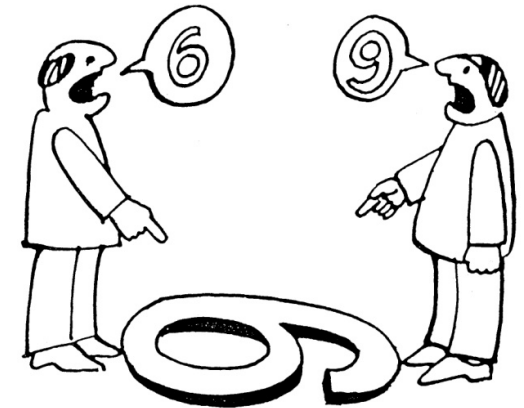

Instituut voor
Permanente Vorming
in de Wetenschappen

Inleiding tot de Biologische Basis van Ons Gedrag

november-december 2016

Zevende geactualiseerde editie

Accreditatie Orde van Vlaamse Balies (2016-00031)

Accreditatie RIZIV (20 CP ethiek en economie)

Accreditatie IGO – FOD Justitie (TEC-E16276)

